

Prof. dr hab. Konstanty Adam Wojtaszczyk
Katedra Prawa i Instytucji Unii Europejskiej
Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych
Uniwersytet Warszawski

Recenzja

rozprawy doktorskiej „Polityka opozycyjna w konsensualnym systemie Konfederacji Szwajcarskiej. Rola demokracji bezpośredniej”, Warszawa 2023. Autorka: mgr Marta Janus-Falkowska. Promotor: prof. dr hab. Klaus Ziemer

Rozprawa doktorska „Polityka opozycyjna w konsensualnym systemie Konfederacji Szwajcarskiej. Rola demokracji bezpośredniej” jest efektem interesującego przedsięwzięcia badawczego z kilku zasadniczych przyczyn:

- podjęto temat stanowiący kluczowy problem dla rozwoju ustrojowego Szwajcarii a także mogący mieć znaczenie dla badań nad innymi systemami politycznymi,
- dokonano powiązań niezbędnych kategorii analitycznych polityki opozycyjnej, systemu konsensualnego i demokracji bezpośredniej,
- zestawiono szeroki kontekst teoretyczny ze specyficznymi i często typowymi tylko dla Szwajcarii konkretnymi rozwiązaniami ustrojowymi.

Te strategiczne ramy rozprawy są nie tylko do przyjęcia, ale stanowią znaczące osiągnięcie wynikające z realizacji zamierzonego tematu.

Ogólna bardzo pozytywna ocena pracy nie oznacza, że brak jest mniejszej lub większej wagi zastrzeżeń. Należą do nich w szczególności:

- kwestie konstrukcyjne: Praca składa się ze wstępu, 6 rozdziałów i zakończenia. Zakres przedmiotowy poszczególnych rozdziałów chociaż łączy się z tematem pracy to został sformułowany w ten sposób, że każdy z nich mógłby stanowić treść oddzielnej pracy. Prezentowana tam wiedza ma co prawda charakter definicyjny i podstawowy to jednak stanowi istotne zasilenie dla zrozumienia uwarunkowań i następstw dla kwestii kluczowych realizowanego tematu.

Być może bardziej efektywnym rozwiązaniem byłoby sformułowanie treści poszczególnych rozdziałów pod kątem bardziej ukierunkowanych zmiennych niezależnych związanych z budową możliwej hipotezy /tezy/.

- kwestie metodologiczne:

Autorka formułuje hipotezę pracy, która bardziej przypomina tezę. W związku z powyższym byłbym wdzięczny za sformułowanie wyraźne zmiennych niezależnych.

Bardziej jednoznacznego określenia wymaga cel pracy doktorskiej. Na stronie 9 czytamy: Celem niniejszej dysertacji jest próba dokonania szerszej analizy jednego z podstawowych elementów szwajcarskiego systemu - demokracji bezpośredniej. Takie ujęcie mimo dalszych prób ograniczeń rozważań przekracza granice zapotrzebowań wynikających z tematu, który jakby wynikało z jego bezpośredniego brzmienia szuka przede wszystkim zależności między polityką opozycyjną a rolą demokracji bezpośredniej.

Nie sformułowano w sposób jednoznaczny przedmiotu pracy. Objętość rozdziałów pracy jest w kilku przypadkach zbyt zróżnicowana.

Szkoda również, że Autorka w zakończeniu pracy nie nawiązuje wprost do postawionej we wstępie hipotezy /tezy/ i nie rozstrzyga jednoznacznie ich rozwiązania.

Z pewnością można by też oczekiwać w zakończeniu wniosków de lege ferenda.

Powyższe uwagi nie obniżają w sposób zasadniczy bardzo pozytywnej oceny wysiłków badawczych doktorantki. W szczególności należy podkreślić następujące walory recenzowanej rozprawy:

- podjęcie istotnego dla analizy naukowej tematu badawczego,
- praca obok istotnych opisów, dostarcza analiz i syntez nie zawsze tak eksponowanych w osiągnięciach doktoranta. W konsekwencji politologia w Polsce wzbogaciła się o istotny obszar wiedzy, istotny zwłaszcza dla badaczy systemów politycznych i przemian dokonujących się w sferze ustrojowej,
- w pracy zastosowano właściwe podejścia badawcze, w tym badania ilościowe i jakościowe, a także neoinstytucjonalizm i neofunkcjonalizm,
- właściwie ustalono zakres podmiotowy i czasowy rozpatrywanego tematu,
- sformułowane wnioski końcowe, stanowiące odpowiedź na prawidłowe, przemyślane i postawione we wstępie rozprawy pytania badawcze,

- wzbogacenie pracy o dane statystyczne, mapy, rysunki, wykresy, tabele i ilustracje. Dostarczają one nie tylko informacji, ale pozwalają zapoznać się czytelnikowi z refleksjami i wnioskami płynącymi wielokrotnie bezpośrednio od doktorantki,
- na uwagę zasługują przypisy zawarte w pracy. Doktorantka wykorzystuje wiele ich funkcji. Dowiadujemy się więc zarówno o źródłach, jak i poglądach, dyskusyjnych ocenach oraz merytorycznych i proceduralnych uwagach Autorki,
- praca odwołuje się do bogatych i zróżnicowanych źródeł: akty prawne i dokumenty, publikacje zwarte, artykuły w czasopismach naukowych, artykuły prasowe. Jest to kilkaset pozycji dobranych w sposób adekwatny do funkcji jakie miały wypełniać w realizacji zamierzonego przedsięwzięcia.

Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe ustalenia wysoko oceniam przedmiotową pracę i opowiadam się jednoznacznie za dopuszczeniem doktorantki do kolejnych etapów przewodu doktorskiego.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'A. G. A.', written in a cursive style.